

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a héti és
ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség köziratok visszaküldésére
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, jan. 7.

Jegeczek.

Mintha a természet nagy műhelyébe pillantana az ember, ha egy kristályosodási folyamatot végig néz.

A túl telített víz lassankint párologni kezd s az egész tömegben megkezdődik a vegy bomlás, a kristály születése.

Először lecsapódnak az aljak, majd felszáll a salak s a mint a víz tovább párolog, a salak ismét leszáll, szilárd egészszé lesz a kivált aljakkal s e konglomeratumon, mint bázison megjelenik a kristály, mely mindig olyan alakú lesz, a milyen a feloldott anyag természetével jár. A víz milyensége, melyben feloldatott, mellékes.

A multnak eszmei zürzavarából lassankint szintén megindul a kristályosodás.

A mint a régi nagy elvek harcossai eltűntek közülünk, az itt maradt elvekben megkezdődött a vegy bomlás.

Először felszállt a salak, a szabadság, egyenlőség és testvériségből kivált a liberálisizmus, az ember-istenítés, mely sokáig uszott a felszínen, majd lecsapódtak az aljak, a szociál kozmopolitizmus és anarkhia, e közben a lényeg is kivált s lett a szabadságból nemzeti érzés, az egyenlőségből társadalmi kérdés, a testvériségből a vallás szükség érzete.

A salak pedig leszáradt az aljakhoz, a mint külföldön már mindenütt szociálistákká vagy a szabad versenyt neveltségessé tevő nagytőkés merkantilistákká lettek a liberálisok, vagy legalább szoros paktumra lépett a kozmopolita szociálistákkal, mint Bécsben, most plakátokon hirdetik maguk a liberálisok, kik így is csak az ötödik kuriában tudnak kopott bájaikhoz kitarított udvarlót találni.

Ma már figyelő szemmel nézve körül, látjuk, hogy a jövő küzdelmei a társadalmi kérdés, a nemzeti kérdés és a vallás kérdése körül fognak vívatni.

Ezek a mult század eszmei vegyülékéből kivált jegeczek.

A mi országunk a világhoz képest csak egy pohár víz a tengerből, de itt is ugyanazon törvények érvényesek kicsinyben, melyek az élet nagy oceánján nagyban.

Huszonöt év óta terjengett a liberális párt az ország felett s bizony nem igen volt egyéb, mint miniszterelnöki lábvíz, mely szeliden nyaldosta azt a végtagot, mely a miniszteri bársony székből lógott belé, tekintet nélkül arra, hogy milyen nevű ur végtagjai azok. E méla szerephez illően aztán, sem nagyon forró nem volt soha, sem nagyon hideg, csak olyan jámbor, langymatag temperaturájú.

Egyszer csak ebbe a nagy langyos-

ságba belé ömlött egy hatalmas adag idegen anyag.

Forró víz sok anyagot fel tud oldani, de a hidegebb hamar telül s a kis nemzeti párt nem csoda ha telítette a nagy liberális vizet.

Természetesen itt is megkezdődött a kérlelhetetlen természeti törvény érvényesülése, a jegeczesedési processzus.

Itt is hamar feltűnt a salak, kiváltak az aljak s majd nemsokára kezdődik a párolgás is, gondolom a tavasszal.

A kristály pedig régi tanszóval élve »kijeged« és annak alakja attól függ, a mitől a telítés beállott.

A víz pedig, melyben feloldódott, mellékes.

Ez a természet örök törvénye, mit minden középiskolai tanuló tud.

A liberálisok né éreznék ezt az egész világon? Falk nem tudná ezt mi nálunk?

Kevés figyelemmel körültekintve is, biztosan tudhatjuk, milyenné kristályosodik ki jövő politikánk.

Ezt a processzust meg nem állíthatja Falk, miért bántják tehát? Nem befolyásolhatja Széll, miért nyakgatják tehát? Más erő fogja a liberális párt ügyeit rendezni a külvilágban is, nálunk is, — a kémia örök rideg törvénye.

P—y.

A rendíthetetlen bizalom.

— Beöthy Aldzsi újévi köszöntője. —

Abból az alkalomból, hogy az újévi üdvözlések alkalmával a szabadelvű párt éppen úgy biztosította rendíthetetlen bizalmáról Széll miniszterelőnököt, mint annak idején Tiszát meg — Bánffyt, Bánffy lapja feleleveníti a következő politikai apróságot, mely híven jellemzi a szabadelvű párt »rendíthetetlen« bizalmát.

A cinikus Beöthy Aldzsi a ház örökké vidám humoristája, találóan adott kifejezést annak a rendíthetetlen bizalomnak, a melylyel a mindenkori többség, a mindenkori kormányelnök személye és politikája iránt viseltetett. Történt pedig ez a dolog abban az időben, amikor a »nagy« kabinet végnapjait élte. »Nagy« kabinet név alatt emlegették a szabadelvűek abban az időben Wekerle miniszteriumát. A Wekerle kabinet ak or már megbukott.

Bécsből mint bukott ember tért vissza Wekerle s a míg az új kabinet vajdott, ideiglenesen még Wekerle és kormánya vezették az állam ügyeit. Ilyen zavaros politikai viszonyok közt köszöntött be az új esztendő. A hivatalos üdvözlés persze elmaradt. A »hívek« azonban mégis azt hitték, hogy illenék Wekerlét üdvözölni. Összejöttek a szabadelvű klubban. De kevesen és nyomott hangulatban. Szegény Wekerle sok éjjent kapott már változatos politikai szereplése idején, de olyan gyenge éjjenzést keveset hallott, mint a milyen felhangzott akkor, amikor új napján »hívei« közé a klubba lépett. Ja, a tűnő napot nem éljenzik azok, akik a napfényében szeretnek sütkérezni. Aztán hogy is éljenzettek a szegény mamelukok, amikor sehogy sem tudták, ki lesz a jövő férfia, aki esetleg megjegyzi magának, kik tömjéneztek lelkesebben a bukó Wekerlének.

Igy történt azután, hogy a szabadelvű párt korifeusai közül senki sem vállalkozott Wekerle újévi üdvözlésére.

De valakinek csak kell üdvözölni a kormány elnökét. Legyen az a valaki Beöthy Aldzsi. Neki megbocsájtják ezt a merészséget. Így lett a ház humoristája az újévi gratuláló.

Hirtelen kilépett a szabadelvűek kisdéd csoportjából, odaállott Wekerle elé s elkezdte az újévi üdvözlést eképen:

Kegyelmes urunk! Szeretett vezérünk! Eddig te voltál a mi vezérünk, akit rajongva szeretünk, tiszteltünk, csodáltunk, árkon-bokron át követtünk. S azért neked kívánunk most boldog új esztendőt. De hogy ezentul ki lesz a mi vezérünk, akit rajongva szeretni, tisztelni, csodálni és árkon-bokron át követni fogunk — azt tudja a fene.

Ennyi volt, eddig szólt az üdvözlés.

Wekerle arcán bánatos mosoly jelent meg. Gondolhatott valamit. Vajjon Széll Kálmán, — fűzi hozzá nem minden célzás nélkül Bánffy lapja — amikor végig hallgatta az öt dicsőítő szónoklatot, nem-e gondolt arra, hogy minden mulandó a földön, de a legmulandóbb a szabadelvű tábor rendíthetetlen bizalma.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad, jan. 7.

A vármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta meg rendes havi ülését.

Jelen voltak: dr. Beöthy László elnöklete alatt Szunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, dr. Wallner Ödön tiszti főügyész, Hraniczky Károly árvaszéki elnök, dr. Popovits György tiszti főorvos, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Pfuhl Agoston p. ü. igazgató helyettes, dr. Nagy Géza kir. ügyész, Varró Domokos kir. főmérnök, id. Gálbory Sámuel, Hegyesi Márton, Király Viktor, Lovassy Ferencz, id. Markovits Károly, Radnay Farkas, Szabó József, Zigre Miklós, valamint alispáni előadókként: Baranyi András és Keszthelyi Zoltán tb. főjegyzők, dr. Czifra Kálmán és Balogh Elemér aljegyzők.

Bizottságok alakítása.

Az ülés megnyitása után előterjesztett a vármegye törvényhatósági bizottságának azon határozata, a mely szerint a közigazgatási bizottság tagjává: Szabó József, Örley Kálmán és Tisza Kálmán gróf újra megválasztattak, valamint az üresedésbe jött helyekre: Lovassy Ferencz és Zigre Miklós választattak meg.

Az egyes albizottságok az 1901. év tartamára következőleg alakítottak meg.

1. **Fegyelmi választmány.** Rendes tagok: Szabó József, Örley Kálmán, Papp Miklós, Sipos Orbán; póttagok: Varró Domokos, id. Markovits Károly.

2. **Gyámügyi felelősségi küldöttség.** Rendes tagok: Szabó József, id. Markovits Károly, Radnay Farkas, Király Viktor; póttagok: Hegyesi Márton és Zigre Miklós.

3. **A börtön vizsgáló bizottságba** tagok: Sipos Orbán, Varró Domokos, Radnay Farkas.

4. **A börtön felügyelő bizottságba:** Hegyesi Márton.

5. **Az erdei kihágási másodfoku bíróságba** rendes tagok: Szabó József, Radnay Farkas, Király Viktor, id. Gálbory Sámuel; póttagok: Zigre Miklós, id. Markovits Károly, Tisza Kálmán gróf, Hegyesi Márton.

6. **Főadó felszólamlási küldöttség:** Szabó József, Örley Kálmán, Papp Miklós, id. Gálbory Sámuel.

7. **Erdő rendészeti albizottság:** Id. Gálbory Sámuel, Hegyesi Márton és id. Markovits Károly,

valamint hivatalánál fogva tagja: Ostertamm Ármin kir. erdőfelügyelő.

Az albizottságok megalakítása után Zigre Miklós biz. tag az előírt bírói esküt letette.

Az alispán jelentése.

A lefolyt december hónapban volt: 5 tisztja, 6 esős, 18 felleges és 2 havas nap.

Az egészségügyi állapot kedvezőbb volt mint az előző hónapban, ugyanis a hivatalos orvosok 3578 beteget gyógykezelték, tehát 302-vel kevesebbet, mint november hónapban.

Uralkodó kórokként valamennyi járásban az emésztési és légzőszervek bántalmi fordultak elő, többnyire kedvező lefolyással.

A hevenyfertőző kórok közül előfordult:

1. roncsló toroklob 62 eset, 10 halálozással, 2. kanyaró 175 eset, 1 halálozással, 3. vörheny 92 eset 20 halálozással, 4. hökhurut 16 eset, 5. hasi hagymáz 79 eset, 7 halálozással, 6. vérhas 1 eset, 7. fültő mirigylob 18 eset, 8. gyermekági láz 1 eset.

Törvényszéki bonczolat 7 esetben ejtett meg.

A kir. ügyész jelentése.

E szerint a lefolyt december hónapban a nagyváradi kir. törvényszék fogházában letartóztatva volt 398 férfi és 68 nő, a hónap végén letartóztatva maradt 219 férfi és 35 nő.

A rab kórházban 3 beteg ápolatott és 1 egyén meghalt.

A munka keresmény 260 kor. 03 fillér volt.

A kir. főmérnök jelentése.

Megemlíti, hogy az állami, mint a törvényhatósági közutak és az azokon lévő műtárgyak jó állapotban vannak.

A kir. pénzügyigazgató jelentése.

E szerint a lefolyt november hónapban befizetett:

egyesadók címén	797.922 kor.	17 fill.
hadmentességi díj címén	19.688	> 79 >
jogilleték és díjak címén	133.337	> 91 >
fogyasztási és italadók	361.624	> 35 >
bélyegjövődék címén	54.421	> — >
dohányjövődék címén	173.745	> 76 >

December hónapban ideiglenes házadó mentesség 30 esetben adatott meg.

Kaminszky János p. ú. segédtitkár Beszterczéről áthelyeztetett.

Miniszteri leiratok.

Ezután a miniszteri leiratokat olvasták fel, kisebb és jelentéktelenebb ügyekben, majd az apróbb folyó ügyek elintézésére került a sor.

Posta ügyek.

Tudomásul vétetett, hogy a tatarosi gyártelepen egy új postahivatal állítottatott fel, az érselindi postahivatal pedig a vasuti állomáshoz helyeztetett át.

Tanügyek.

A szalárdi, nyüvedi ev. ref., a nagylétai g. kath., a lunkásprői g. kel., fenesi, a csahaji és vértesi g. kath. és szunyogdi g. kel. tanítók fizetéseivel illetve korpótülékaihoz állami segínyt kérő folyamodványok a vall. miniszterhez pártolólag terjesztettek fel.

Okány községnek a gazdasági ismétlő iskolára vonatkozó kérelme — a miniszterhez felterjesztetett.

Bihar községnek az 5-ik óvoda felállítására kért halasztás megadatott.

Az ugrai óvónő díjlevele, pótlás végett visszaadatott.

A b.-bösszorményi óvónő választás vezetésével Sipos Orbán kir. tanfelügyelő bizatott meg.

Bokkia és Bientyesd községek, községi, valamint Nagy-Bajom község tanyai iskolák felállítására hivatottak fel.

A Székelyhidon tervezett magániskolára vonatkozó kérvény pótlásra visszaadatott.

Ezután még több magán felület érdeklő adóügyet intéztek el, mely után az ülés véget ért.

A Petőfi-Társaság jubileuma.

Negyedszázada múlt, hogy a legnagyobb magyar poeta emlékére megalakult az ország egyik legelőkelőbb irodalmi társasága: a Petőfi-Társaság. Születésének huszonötödik évfordulóját vasárnap ünnepelte meg az Akadémia dísztermében nagy és előkelő közönség előtt s a társaság összes tagjainak jelenlétében. Az emelvényen Bartók Lajos alelnök, Szana Tamás főtitkár és Jakab Ödön titkár foglaltak helyet, a padsorokat a tagok és a nagyközönség foglalták el. A nagygyűlést Bartók Lajos tíz órakor nyitotta meg Petőfiről mondott értekezésével.

Nagy százada volt — mondta — nemzetünknek az elköltözött. A világnak a XIX. század, Magyarországnak az ezredik év. A XIX-ik század kétségkívül a legglóriózusabb a magyar nemzet történetében. Mert uralkodó fajunk a legnagyobb megpróbáltatásokat állotta ki szabadságáért, nemzetiségéért, alkotmányáért s a leggyümölcsözőbb virulást, tökéletessége tetőpontját érte el nagy emberekben és eszmékben egy politikai, mint az irodalom terén. A politikában három külön irányban testesítették meg a magyar államférfiség lehető legmagasb, egy-szersmind legkifejezőbb korszakát: Széchenyi, Kossuth és Deák, a költészet terén pedig egy alapon, de egymást követve s kiegészítve és befejezve Vörösmarty, Petőfi és Arany. Petőfi áll közbül; az ő neve a legvilágosabb jelszó, mert egyénisége a nemzeti szellem páratlan kifejezője, őseréjű megtestesülése. Összetipor-tatva: minden ize újra megelevenül és lelkesít. A földből is, a sir szájáról lázítóan kiabál nemzetére; azt se tudjuk: honnan jön e szüntelen hang? hol fekszik? Ahogy Hamletet hívja bosszura atyja szelleme; hol? mely ürgelyukból? Hic et ubique! Mindenütt és örökké!

Bartók ezután vázlatosan ismertette a Petőfi-Társaság születésének történetét és az első évtized küzdelmeit. Voltak rossz idők, így folytatta, mikor a hű közönség mellett írók voltak hűtelenek, diogenesi lámpával is nehéz volt felolvasót találni. Egy felolvasó ülésre Komócsy József alelnök csak maga jelent meg, egyszerűen cserben hagyták. De ezek csak az első lépések ingadozásai. Csakhamar öntudatosan és önállóan folytatta pályáját az ifjú irodalmi társaság. A társaságnak közlönyei, könyvkiadásai, magyar szellemet, a magyarosodást terjesztették a fővárosban. Fő feladatukra volt, hogy a költészet birodalmához fölemelje a gyakorlati életet és visszavarázsolja a köznapok közé a kiváló mult ünnepeit, az elhalványult nagy szellemek emlékezetét és ezzel eszmevilágukat. S e feladatuknál fogva, az összes sajtóhatalmat egységesítendő, hogy minden sajtótermelés a nemes irodalmi irány elérésére buzduljon, választott társaságunk legutóbb dísztagjain két kiváló író a hírlapírás terén szerzett ily érdemeik elismerésül: Rákosi Jenőt jelen működéséért és Vadnay Károlyt a multban való fáradozásáért.

A nagy hatást keltett megnyitó beszéd után Jakab Ödön lépett a felolvasó asztalhoz és elszavaltta Hazaszeretet című hazafias érzésektől dzuzadó szép költeményét.

A zajos taps és éljenzés végeztével Kenedi Géza olvasta fel nagyérdékű értekezését a magyar gondolkozásról.

Szabó Endre következett ezután a program szerint. Szatirikus költeményének címe Az örökség s benne a mai társadalmi állapotokat szatirizálja. A költeményt zajosan megtapsolták. Várad Antal olvasta föl ezután Herczeg Ferencz Moszkvai emlékek című utleírás-részletét.

Az orosz Rómának széles vonásokkal, élénk színekkel megfestett képéből az orosz nép és társadalom jó érzéssel megfigyelt és szellemesen megcsinált karakterképe emelkedik ki ebben a tömör leírásban. Az utleírásnak különösen az a része, ahol elmondja, hogy a császári muzeum termében egy nagy csomó honvédzászlót látott, a szabadságharc szomorú

emlékeit, igen mély hatást tett és a közönség sokáig éljenzte Herczeg Ferenczet.

Ezután Rákosi Viktor olvasta fel A malom titka című vig elbeszélését, végül pedig Makai Emil A trubadur frakkban című párjelenetét s ezzel az ülés véget ért.

Az ünnepi felolvasás után, délután egy órakor az István főherceg-szálló emeleti termében lakomára gyűltek össze a Petőfi-Társaság tagjai, amelyen vendégek is voltak jelen. Az első felköszöntőt Bartók Lajos mondotta, megemlékezvén a jubiláris forduló alkalmából a Petőfi-Társaság alapításáról, arról a korszakról, melyben a társaság megszervezésének eszméje született. Vadnay Károly és Rákosi Jenő tiszteletbeli tagságát méltatta, néhány szóval éltetve őket.

Rákosi Jenő köszönetet mondott az üdvözlésért maga és Vadnay Károly nevében s aztán hol tréfás, hol komoly vonatkozásokkal beszélt az ő tiszteletbeli tagságáról, aminél eszébe jut az, a mikor a gyerekek maguk közt királyt csinálnak, a kezébe seprűt adnak, megbökölják és ünnepelik. Így ünnepelik az irodalmi társaságok az irodalmi öregeket. Pedig ebben az értelemben sem tartja és érzi magát öregnek, mert az irodalmi öregség: zsémbes a fiatalsággal szemben, ő pedig szereti a fiatalságot s mindtg támogatja és felkarolja. A Petőfi-Társaságot és annak jelenlevő alelnökét élteti.

Beszélték még Rákosi Viktor, Herczeg Ferencz, Bartók Lajos; a társaság a késő délutáni órákig együtt maradt a legjobb hangulatban.

A gázszereződés megújítása.

— Bordé Ferencz előterjesztése. —

A nagyváradi légszeszgyár igazgatóságának a város közvilágítására 1870-ik évben kötött szerződésére nézve Bordé Ferencz városi adóügyi tanácsos előterjesztést tett a tanácshoz.

A gázgyár ajánlatát nem tartja elfogadhatónak s ezt határozatilag is kéri kimondani azzal, hogy annak tárgyalását akkorra tartja fenn, mikor a város köz és magánvilágításának villamos világitással leendő ellátására hirdendő pályázat eredménye is ismeretes lesz.

Magunk részéről hozzájárulunk a Bordé Ferencz indítványához. Lesz idő a tárgyban határozni akkor is, midőn köztudomásu ténynyé válik, hogy melyik ajánlat előnyösebb a város közönségére nézve. Hisszük, hogy az előterjesztés értelmében lesz kimondva a határozat is, mert Bordé Ferencz aggályai nagyon is megfontolandók. Csak akkor lesz helye az érdemi tárgyalásba és elbírálásba bocsátkozni, mikor megtehetik ezt a városi pénztár érdekeinek kockáztatása nélkül.

Az előterjesztés szövege szerint a következőképpen hangzik:

A világitási program megállapításánál figyelembe vettük mindazon kifogásokat, a melyek a gázvilágitásnál az eddigi szerződésben engedélyezett jognál fogva ugy a köz, mint magán világitásnál felmerültek, figyelembe vettük, hogy éppen a világitási kérdésben egy haladó városnak még esetleges áldozatok árán sem szabad kitérnie helyesebben elzárkózni az elől, hogy a magán világitásnál polgárai részére a messzebb menő jogokat biztosítsa — de ezzel szemben tudatában voltunk annak is, hogy azon előnyök, a melyet a technika vívmánya alapján a világitási kérdésben tökéletesnek lehet nevezni az előzőleg kötött s a város közönségére nézve terhes szerződések alapján csak jobb s nagyobb áldozatok árán érhető el.

Mielőtt az általunk megállapított világitási programot ismertetnénk, szükségesnek tartjuk, hogy reá mutassunk azon terhes szerződésekre, a melyek a világitási kérdés előnyös megoldását megehezítik.

Erre első sorban döntő befolyást gyakorol a légszeszgyár igazgatóságával kötött szerződés

25-ik §-a, mely biztosítja a légszuszgyár igazgatóságának azon jogot, hogy még azon esetben is, hogy ha az első 30 év lejártával a légszuszgyár a szerződés felmondtnak, mint egyszerű vállalkozó a magán világítás szolgáltatásához jogát biztosítja, továbbá, hogy a szerződés megszüntetése és szabad verseny esetében is a légszuszgyár igazgatóságának elsőbbségi joga van, hogyha a város közvilágítására vonatkozó feltételekben más versenyzők előnyös ajánlatot elfogadni akarná; tehát ezen szerződési pont nem csak azt biztosítja a légszuszgyár tulajdonosának, hogy e szerződés felmondása esetében is a légszuszgyár világítási célokra — magán használatokra, mint vállalkozó továbbra is kiszolgáltathatja, de biztosítja azon jogát is, hogy bármely más vállalkozóval szemben a közvilágításra is, ha a tett ajánlatot elfogadni akarná, részére elsőbbség adassék; mely körülmény pedig a versenyt a vállalatnál kizárja, lehetetlenné teszi.

De súlyosabbá tette a helyzetet még azon körülmény is, hogy a legnagyobb forgalmi vonalokra a villamos közlekedési vállalatra a nagyváradai gőzmozdonyú közúti vasút részvény társaság részére kizárólagos jog engedélyeztetett, sőt ugyanezen törzsczégnek öt évre biztosított azon jog, hogy erő átvitelre — illetve a villamos erőnek ipari célokra leendő kiszolgáltatására engedély — sőt más vállalkozókkal szemben elsőbbségi jog engedélyeztetett.

Már pedig azon jogok engedélyezése mind a világítási kérdés hátrányára birnak befolyással, mivel kizárják annak lehetőségét, hogy nyilvános árlejtés esetében a közvilágításra más mint a légszuszgyár igazgatósága, vagy a nagyváradai gőzmozdonyú közúti vasút részvény társaság figyelembe vehető pályázatot adjon be, mert míg egyrészt a légszuszgyár tulajdonosaival kötött szerződéssel szemben ki volt zárva annak lehetősége, hogy a világítási kérdés a villamos vasút létesítésével egyidejűleg a légszuszgyár igazgatóságának mellőzésével köttessek meg — most már ki van zárva a lehetősége annak, hogy a világítási kérdés nem csak a légszuszgyár részére biztosított elsőbbségi jog — de a nagyváradai gőzmozdonyú közúti vasút részvény társaság részére engedélyezett jog figyelmen kívül hagyásával oldassék meg.

Ugyanezért ezen körülmények figyelembe vételével a város jövő világítási programját akként állapítottuk meg, hogy a vállalatok által már szerzett s figyelmen kívül nem hagyható eme jogok ne sértsenek, de egyszersmind a város polgárai a vállalkozók önkénye és zaklatásai ellen biztosítsanak.

Meggyőződésünk az, hogy a közvilágításnál a légszuszgyár világítás nem nélkülözhető, mivel tapasztalataink szerint a villany világítás az Auer-égőkkel ellátott légszuszgyár lángok mellett a versenyt csak az esetben állja ki, ha az utcai világításra nem izzó lámpa, hanem izzó lámpa alkalmaztatik, a mely esetben pedig a villam világítás költsége többszörösen magasabb, mint az Auer-égővel ellátott légszuszgyár világítás ára.

A város közvilágítási kérdésénél tehát megállapítottuk, hogy a város közvilágítása gázzal és villannyal eszközöltessék nevezetesen.

a) Azon utcák és terek a hol jelenleg a gázcső lefektetve van, 20144 méter hosszban továbbra is gázvilágítással látandók el, továbbá a gázcsövek a következő utcákon:

A Körözs balpartján

1. Nagykörözs-utcán a Hármast-utcától a lóvásártérig. 2. N.-Teleky-utca végétől a Gyep és Nap-utca a lóvásártérig. 3. Felső-Kis-Teleky-utcán a N.-Teleky-utcától a lóvásártérig. 4. Alsó-Kis-Teleky-utcán. 5. Hármast-utcán. 6. Kápolna-téren. 7. Dúdek-sikátor. 8. Ór-utczán. 9. Nagymagyar-utca a Gyepsorig. 10. Nyárfasikátor. 11. Zársikátor. 12. Nagypecze-utca. 13. Kis-pecze-utca. 14. Holdvilág-utca. 15. Hosszu-sikátor. 16. Kurta-sikátor. 17. Kispeszt-utca. 18. Hentes-utca. 19. Kapuczinus-utca folytatása az áruraktár előtt a belényesi utig. 20. Kolozsvári-utca templomtól a vasúti átjáróig.

A Körözs jobbpartján.

21. Szent János- és Apácza-utca között levő Posta-utca, Posta-sikátor és Patak-utca.

22. Apácza-utca és Uri-utca között levő Borz-utca, Kovács-utca és Szigligeti-utca a Körözsig. 23. Szt. János-utca folytatása a Vasfürdőig. 24. Uri-utca és Szaniszló-utca közötti Nyemda-utca és Kis Páris-utca. 25. Sal Ferenc-utca folytatása, a Szaniszló-utczáig terjedő sikátor. 26. Nagy-Pereczes-utca. 27. Nagy-Páris-utca. 28. Kis-Pereczes-utca. 29. Múzeum-ut Ujsorig. 30. Jakab Mihály-utca; lefektetendők 7739 helyesebben 9730 méter hosszban s így ezen utcák is jövőben gázzal volna világítandók, oly képen, hogy minden 40—50 méter távolságra egy-egy utcai lámpa alkalmaztatnék s így a már meglevő utcai lámpákon felül 195—245 lámpa helyeztetnék el.

b) A város többi utcai és közterei, továbbá a vámházakig és a temetőig vezető utak, a melyek jelenleg gázzal világítva nincsenek s az előző pontban megnevezve nem lettek, 35641. m. hosszban villannyal volna világítandók mintegy 900 lámpával;

c) az összes gázlámpák Auer-égővel látandók el;

d) a gázlámpák távolsága a főbb utcákon, forgalmi vonalokon s közteteken 30 méter a mellék utcákban 50 méter távolságra helyeztessenek el;

e) a jelenleg gázzal világított s jövőben gázzal világítandó utcákon és ott a hol kívánatos, nevezetesen a közteteken, befűtött utcákon a Fő-utczából nyíló utcatorlatoknál villamos izzólámpa is alkalmaztassék.

A magán világítás kérdésénél szükségesnek tartottuk megállapítani:

a) hogy a légszuszgyár igazgatóságával kötött szerződés alapján biztosított kizárólagosság mellőztessék nevezetesen magán fogyasztásra a közönség ott is a hol gázcső lefektetve van, vagy villany vezeték van, tetszése szerint szükségletei kielégítésére gáz vagy villanyt használhasson;

b) hogy a magán világításhoz vagy magán fogyasztáshoz a bevezetési és felszerelési munkák, egy a vállalkozó cég, mint bármely más képesítéssel bíró iparos által eszközölhető legyen — a házi vezeték felülvizsgálása minden esetben a városi mérnöki hivatal szakközege által szabályrendeletileg megállapítandó s a városi pénztár javára fizetendő díj mellett eszközöltessék;

c) a magán világításra szolgáló világítási anyag ára mérsékeltessek;

d) az ipari célokra felhasználandó gáz és villamos erő ára megállapítottassék;

e) a magán fogyasztás ellenőrzésére szolgáló gáz óra, villamos áram-mérő ára megállapítottassék s ezek használati és kezelési díjába a magán fogyasztóktól az ár 10%-ánál magasabb díj nem szedhető.

Ezen megállapított világítási program alapján a gázvilágításra nézve 17 pontban, a villamvilágításra 2 pontban megállapítottuk azon alapfeltételeket, a melyek elfogadása esetében magunk részéről a légszuszgyár igazgatóságával kötött szerződést, a lejáratától, azaz 1903. évi december 31-től további 30 évre meghosszabbíthatónak tartottuk s ezen pontokat a légszuszgyár igazgatósága által megnevezett meghatalmazottakkal f. évi november hó 23-án közöltük s a mely alkalommal felvett jegyzőkönyv szerint a légszuszgyár igazgatósága ajánlatának beadására f. évi december hó 15-ik napját kérte megállapítani s a kitűzött határidőben ajánlatot adott be. (Az ajánlatot annak idejében egész terjedelmében közöltük.)

A beadott választ illetve ajánlatot, valamint a Ganz és társa cég által a városi mérnöki hivatalhoz intézett f. évi december hó 14-én érkezett levele — melyben az ígért tervek helyett a világítási kérdés megoldásához tanácssal szolgál — f. évi december hó 18-án tartott ülésünkben tárgyalás alá vettük s annak eredményéhez képest

a légszuszgyár igazgatóságának a város közvilágítására 1870. évi június hó 13-án kötött szerződés meghosszabbítása tárgyában Nagyváradon 1900. évi december hó 15-én kelt s ezen jelentéshez eredetiben mellékelt választ illetve ajánlatát elfogadhatónak nem tartjuk ez idő szerint, azonban érdemleges elbírálás alá vehetőnek nem véleményezzük s ennek

tárgyalás alá vételét és érdemleges elintézését azonban az időre véleményezzük fentartani a midőn az alábbi részletezett nyilvános pályázat eredménye ismeretes lesz s így pénzügyi szempontból is az ajánlat más pályázók ajánlatával az azokban nyújtott előnyökkel összehasonlítható lesz.

Ezen véleményünk indoklásait, szemben azon közhangulattal, mely a Tekintetes Törvényhatósági bizottság ülésén is többször kifejezést nyert — előterjeszteni köteleességtünknek ismerjük, mivel elhamarkodott lépés által okozott anyagi kártól — a város közpénztárát megóvnunk kell, ugyanis:

a légszuszgyár világításra kötött szerződés 11. §. második bekezdése értelmében az esetre, ha a szerződés a 30 év lettelével további 30 illetve 15 évre meghosszabbíthatik — eltekintve a kiszolgáltató légszuszgyár ára tett engedménytől a meghosszabbított idő, tehát a további 45 év lejártá után a légszuszgyár összes gépei s felszereléseivel, lefektetett csöveivel, melynek jókarban tartását az utolsó 15 év alatt hatósági ellenőrzés mellett tartozik teljesíteni, minden megtérítés nélkül a város közönsége birtokába és tulajdonába megy át, tehát a város közönsége az első 30 év alatt a légszuszgyár s annak felszereléseivel aránylagos tulajdon jogot nyert, mely megszerzett jog értéket képvisel — mely érték a gázfogyasztás emelkedésével fokozatosan növekedik — s így ha, feltevé, a gázgyár szakértőleg megállapítandó becsértéke az első 30 év lettelével 450,000 koronát tesz ki, a szerződés további meghosszabbítás esetében a megszerzett vagyonérték a 30 év arányában 180,000 korona értékű vagyonnak felel meg, melyről pedig feltétlenül lemond a város közönsége, mihelyest a légszuszgyár szerződését felmondja.

De eltekintve ezen számszerűleg ma is fennálló, de 45 év elteltével realizálható vagyonértéktől — nem lehetünk a mellett, hogy a légszuszgyárral kötött szerződés, mielőtt a világítási kérdés megoldatnék, felmondassék, mivel a közvilágításra szükséges légszuszgyár kiszolgáltatásánál a következő 30 illetve 15 évre oly kedvezmény biztosított a szerződés 11. §-a által a város közönségének, a mit egy bizonytalan eredményért a városi pénztár jól felfogott érdekében mellőzni nem lehet, mert a szerződés 11. § második bekezdése rendelkezése szerint a közvilágításra szükséges légszuszgyár, melynek ára ez idő szerint 1000 köblábért 7 korona 50 fillér, a további 30 évre 3 korona 14 fillérben — s ennek lejártá után következő 15 évre 2 koronában van megállapítva, azaz egy utcai láng órai világításért fizet a város közönsége ez idő szerint 2.960 fillért, a szerződés meghosszabbítása esetében a következő 30 évre fizetni fog egy utcai láng egy órai világításért 1.680 fillért.

Hogy a közvilágítás kérdését alaposabban megoldhassuk, beszereztük mindazon városoktól, a melyek gázzal vagy villannyal vannak világítva, a szerződéseket s adatokat, a melyekből megítélhető, hogy a légszuszgyárral kötött szerződés értelmében a közvilágításra biztosított ár előnyös s ezek szerint pedig egy utcai gázláng egy órai világításért fizet Budapest 0.70 fillért, Sopron 1.456 fillért, Brassó 1.480 fillért, Arad 2.200 fillért, Szombathely 3 fillért, Nyitra 3 fillért, Selmeczbánya 2.760 fillért, Szabadka 3.400 fillért, Pécs 3.500 fillért, Baja 3.600 fillért, Székesfehérvár 2.788 fillért, Kolozsvár 8.360 fillért, Ujvidék 3.400 fillért, Szeged 3.500 fillért.

Villamvilágításnál fizet egy utcai izzó lámpáért világítási óránként Csáktornya 3 fillért, Eger 4 fillért, Kis-Várda 2 fillért, Mátészalka 3.600 fillért, Nagy-Kanizsa 2 fillért, Nagy-Szeben 1.200 fillért, Nyiregyháza 2 fillért, Sátoralja-Ujhely 1.800 fillért, Szolnok 1.200 fillért, Temesvár 2.900 fillért, Zenta 1.820 fillért, Hódmező-Vásárhely 1.600 fillért, többi városokban részben évi átalányban van megállapítva a világítási ár, részben házilag állítatik elő.

Ezen adatokból kétségtelen, hogy a szerződés meghosszabbítása esetében biztosítva van a város közönsége arról, hogy a következő 30 évre a közvilágításra szolgáló gáz óránként 1.6 fillérért kapja, tehát oly árért, melyet Budapestet kivéve csak két város Brassó és Sopron mutathat fel — tehát ezen biztosított

előnyt addig, míg az árlejtés eredménye ismeretes nem lesz, a szerződés idő előtti felmondása által kockáztatni a város pénztárára előnyös nem lehet.

Ezen indokokból nem tartjuk szükségesnek, hogy a légszuszgyárral kötött szerződés már most felmondassék — s ezen indokokból — addig, míg a nyilvános pályázat eredménye ismeretes nem lesz, a légszuszgyár ajánlatának érdemi tárgyalásába s elbírálásába, amíg azt újból kiemeljük, hogy azt ezen feltételek mellett elfogadhatónak nem tartjuk; véleményünk szerint a Tekintetes Törvényhatósági Bizottság sem bocsátkozhatik a nélkül, hogy a városi pénztár érdekeit ne veszélyeztessék.

A légszuszgyár igazgatóságának válasza folytán a város közvilágítási kérdésének megoldását egész más alapra kellett fektetnünk s azon meggyőződésünknek kell kifejezést adnunk, hogy ha a légszuszgyár igazgatósága a részletezett feltételeknek megfelelő ajánlatot be nem nyújt, a város közvilágítása csakis villammal eszközölhető, ez pedig vagy vállalat útján vagy házilag biztosítható, miért is szükségesnek tartottuk, hogy a villamos világításhoz a szükséges tervezet és pályázati feltételek megállapítása végett a m. kir. belügyminiszter ur szakkegy kiküldése végett a Tekintetes polgármester ur útján megkerestessék, a pályázati feltételek megállapítása után késedelem nélkül nyilvános árlejtés hirdettessék — légszuszgyár részére, valamint az erőátvitelre a nagyváradi gőzmozdonyo közuti vaspálya részvénytársaság részére biztosított jog fentartásával a város köz- és magán világításának villamvilágítással vállalat útján biztosítása s egyidejűleg pályázat hirdettessék ettől elkülönítetten, de ugyanazon határidőre egy a köz, mint a magán világítás elbírálásához szükséges központi villamos tetep felállítására vonatkozó berendezésére.

Ugyanezért annak megemlítése mellett, hogy a légszuszgyár ajánlatát s erre vonatkozó okmányokat be csatoljuk, véleményezzük, miszerint a tekintetes törvényhatósági bizottsághoz előterjesztést tenni méltóztassék, hogy határozatilag mondja ki, miszerint

a légszuszgyár igazgatóságának a város közvilágítására 1870. évi június hó 13-án kötött szerződés meghosszabbítása tárgyában Nagyváradon 1900. évi december hó 15-én kelt s ezen jelentéshez eredetben mellékelte válaszáat illetve ajánlatát elfogadhatónak nem tartva ugyan, de annak tárgyalását s érdemi elintézését akkorra tartja fenn, a mikor a város köz- és magán világításának villamos világítással leendő ellátására meghirdetendő pályázat eredménye ismeretes lesz s egyidejűleg felhatalmazza a tanácsot, hogy a kormányhatóság által kiküldendő szakértő közreműködésével a város villamos világítással leendő ellátására a világítási tervezet és pályázati feltételt akként készítse el, hogy ennek alapján a beadandó ajánlatokhoz képest a város villamvilágítása akár vállalat útján, akár házi kezelés útján biztosítható legyen s ezen feltételek alapján a szerzett jogok épségben tartásával a nyilvános árlejtést hirdesse meg s az árlejtés eredményét az 1901. évi márczius havi közgyűlésbe terjeszse be.

Kelt Nagyváradon, a világítási szakkbizottságnak 1900. évi december hó 18-án tartott ülésében.

Bordé Ferencz,
biz. elnök.

A debreczeni „Svetits-intézet” önképző és segítő köre.

A debreczeni közönség aligha karolt fel nagyobb szeretettel valamely új intézményt, mint a »Svetits-intézetet«. Olvasóink, akik eléggé tájékozottak a nagy város viszonyaira nézve, a mi mondásunk nélkül is könnyen elképzelik, hogy a fölkarolás nem történt egyszerre, mindjárt megnyitásakor e jeles intézetnek. Apácák Debreczenben! Különösen hangzott az még némely katolikus fülében is! Hanem a bizalom napról napra nőtt. A »Mi Asszonyunkról« nevezett szegény iskolánövérnek a munkás világi erővel egyetemben, élőkön a lángbuzgalmu főpappal: Wolafka Nándor dr. vál. püspökkel, — csak

hamar legyőzték a kezdetben itt-ott tagadhatatlanul megélt elfogultságot. Ma már a »Svetits-intézetnek« néhány híján fél ezer növendéke van. Edes otthona ez ma már a debreczeni lányoknak vallási és társadalmi különbség nélkül, edes otthona gazdagnak és szegénynek.

Szegénynek! Bizony sok szegénynek! A tanítás minden terén elért bármily szép eredményél — amit pedig mindenki dicsérőleg hangoztat — szebb, magasztosabb fényt vet ez intézet kebelében »Önképző és segítő kör« címén egyesület alakítanak. Céljuk egyrészt, hogy az önképzéssel a tanultakat jobban vérokké változtassák, — másrészt az így elérendő nagyobb — ha nem is művészi — ügyességgel, biztossággal időnkint a jókötő közönséget csekély belépti díjért nemes élvezetben részesítsék. Az így összegyűlt pénzt pedig értékesítik s annak kamataiból az intézetnek szegény, de támogatásra méltó növendékeit, első sorban a tanítónő-képzőbe járókat, jutalmakkal, pályadíjakkal, ösztöndíjakkal a leczképező megfizetésében, könyvek és egyéb szükségesek megszerzésében gyámolítják.

Szebb elhatározással nem kezdhetnék az új századot és nemesebb örömet ennél, — aligha szerezhettek volna a tanító testvéreknek!

Ez az új egyesület tartotta Vizkereszt napján és előző estjén a maga beköszöntőjét, mely méltó volt az intézet jó hírnevéhez, méltó a nemes törekvéshez, amelynek diadalra segítéséért a kis ünnepeket rendezték.

Es ha e mostani első kísérlethől jövődőt akarnak maguknak mondani a szépművészi növendékek: bizonyára meg lehetnek elégedve az elért eredménnyel és csak fokozódhatik az ügy iránt való nemes lelkesedésük.

Ünnepi hangulatban, inkább a szent czél iránt lelkesülve, mint kíváncsian várta a nagy termet teljesen megtöltő közönség a függőy felgördülését. Kigyúlt lelkes arczokkal állottak ott a tanítónőképző intézet növendékei és hibátlanul, finoman adták elő Möhring szép műdalát: »Az éjhez.« Aztán egymást érték a szebbnél szebb számok. A tudósító valóban nem bírta eldönteni: melyiket emelje ki a 10 szám közül. S szép volt a Schul Irma zongorázása; Liszt 14. Rhapsodiáját adta elő figyelmet keltő technikával. De hangulatos volt ám — s nagyrészt alkalmi is — »A szent éj« című melodráma, melyet *Rehák* Rózsika szavalt. *Bohm* Trióját, e kedves, könnyed muzsikát, kedvesen, könnyedén adták elő *Dömök* Irénnel: *Fábián* Margit és *Korda* Rózsika (ez utóbbi nagyváradi lány, Vomácskát dicséri az ügyes hegedűjátéka.) Mindenkit lekötött a *Kelemen* Mariska szivből jött, meleg szavolata. *Kovács* József debreczeni káplánnak szép költeményét adta elő: »Dal az új századról«. Dicséret illeti ám a szerzőt is, ki a vers megkapó alapeszméjét tartalmas gondolatokkal s költői nyelvel juttatta érvényre. Meg ne feledkezzünk valahogy *Blagrove* *Symphoniájáról*; kedves, ügyes dolog. Tele van az egész színpad apróbb-nagyobb gyerekekkel. Mindnek az arczán a biztosság mosolygása, ami még a »zordon« dirigent is magával ragadja. És megy is a nem könnyű, de könnyed mű gyönyörűen. Senki sem ejt hibát — valami 9 hegedűs meg vagy 20 gyermek hangszeres közül. Ezzel e yforma derűtséget keltett a legnagyobb érdeklődéssel várt szám, a »Nagy uszonmán« zenés jelenet, melyben *Fábián* Juliska, *Szombathy* Margit, *Bíró* Irén, *Gáspár* Marcsa és még 6 más leány igazán összevágó éneklése és játéka ragadta zajos tapsokra a közönséget. Tán nem veszik rossz néven a többiek, ha *Fábián* Juliskát még a jók közül is, mint legjobbat, kiemeljük.

Az eddig mondottak mind a füleink szólítottak inkább, még a »Nagy uszóna« is. De volt két szám, amelyik inkább a szemnek, sőt még inkább a vallásos és hazafias léleknek nyújtott soká nem felejthető nemes gyönyörűséget. Ilyen volt a 4-k szám: »Karácsony-est« és az utolsó: »Aldás a honra«; mindkettő élőkép. De nem a szokott, sablonos fajtákból való. Újság, eredetiség volt mindegyikben. Mindkettő egy-egy

költői érzelmekben és filozofiai gondolatokban gazdag költemény. Az előbbi alatt »Gloriát« énekelt a tanítónőképző énekkara, a második alatt a »Hymnust« adta elő lelkesen.

Szándékosan hagytuk végül a 2. számot. *Wolafka* Nándor dr. v. püspök, mint igazgató töltötte azt ki, egy igen alkalmas, eszméket keltő s bizonyára elhatározásra is vezérlő magyarázó beszéddel, melynek végén, mint az egyesület »keresztapja«, átadta a nemes czél alapjára az 6 filléreit, mint mondá.

Igazá van. Filléreit. Csakhogy százezer fillért!

Szebb akkordot nem találhatnánk e kis cikkünk végére ennél.

Azzal végezzük, amivel ő: »Vivat sequens!«

Hanem azért a kezdő is éljen!

UJDONSAGOK.

Visszaszívás.

Vasárnap elkövettem azt a botlást, hogy egyik szép reményekkel növekvő fiatal munkatársunkból 4 centimétert kivontam s úgy mutattam be népszámláló biztosnak.

Ideális lelkületű kollégám e feletti elkeseredésében irt egy hosszú borgis cikket, melytől a t. szerkesztő ur úgy megjéjdt, hogy halálbüntetés terhe alatt rám parancsolt, vonjam vissza az elköve-tett megkisebbitést.

Es tehát ezennel beismerem, hogy mult vasárnap tisztelt munkatársunk 196 cm; kijelentem, hogy őt akkor becsültem le 4 czméterrel, mikor előleg-kéréssel (rendes foglalkozása) lévén elfoglalva, kedvesebbnek és kisebbnek akart látszani; s végül szavamra fogadom, hogy a 4 cmt. nem a fejből, hanem alulról vontam ki s ezen-nel ünnepeylesen ismét hozzáadom.

Maradtam különben igaz szeretettel

Aliquis.

TAJÉKOZTATO.

Január 10. Városi közgyűlés.

Január 20. Kamarai beítagok választása.

Január 20. Az ipartestület évi közgyűlése a tüzoltó őrtanyán d. e 9. órákor.

* **Uj főispánok.** Ő Felsege *Simon* Ödön Sopron vármegyei főispánt állásától felmentette és helyette gróf *Szechenyi* Emil földbirtokost nevezte ki. Ugyszintén felmentette gróf *Pálffy-Daun* Vilmos Moson vármegyei főispánt és helyébe kinevezte *Nagy* Jenő Vas vármegyei tiszti ügyészt.

* **A honvéd gyalogsági laktanya ügye.** Részletesen megemlékeztünk már arról, hogy a városi tanács 1200 frt ellenében megengedte *Rimanóczy* Kálmán és társai vállalkozóknak, miszerint a honvéd gyalogsági laktanya területének feltöltéséhez a laktanya mellett levő szántóföldről hordassa a földet. A tanács ezen határozatával szemben a honvéd ezredparancsnok megtiltotta a területről kiaknázott föld behordását. Azóta sok szó volt erről a dologról a lapokban is. *Rimanóczy* Kálmán tegnap beadványt intézett a városi tanácshoz, amelyben kijelentik, hogy ajánlatuktól minden pillanatban elállanak. A honvédség karhatalommal is megakadályozza a föld hordását. Kéri, miszerint a tanács ezen akadályt hártassa el, hogy január 7-én akadálytalanul megkezdhessék a földhordást. Ellenében utalja vissza a város a már befizetett 1200 frtot. A tanács az akadályok elhárítására nem tartja magát illetékesnek s azt el nem vállalja. Az összeget azonban nem adják vissza, mert a földterület a vállalkozók rendelkezésére áll.

* **A peresztes város.** A *Diamandi* Miklós és társa perében, mint már említettük, a kir. Kuria elmarasztalta a várost összesen 56944 korona 14 fillérben.

Ebben a perben a kir. tábla a város javára döntött s ezért keltett nagy feltűnést a Kuria ítélete, amely egyben érthetetlen is. A város ugyanis csak a tisztviselői eljárásáért felelős. Ebben a perben pedig kimondja a kir. Kuria, hogy az ügyben eljáró városi tisztviselők nem hibásak s mégis Nagyvárad városát marasztalták el. Nagyvárad város tanácsa tegnap tárgyalta az ügyet. Az előterjesztés szerint az 56944 kor. 4 fillér megítélt összeget a törzsvagyon alapból kiutalják s előterjesztést tesznek a városi közgyűléshez, hogy tegye át az ügyet a felelősség kimondása végett az árvaszékhez. A kifizetendő összeg után a 4 és fél százalékos kamatot a gyámpénztár megfizeti a törzsvagyon alapnak. *Sal Ferencz* volt polgármester és *Cseh Zsigmond* volt árvaszéki ülnök perbe fogattak, de megállapították, hogy *Sal Ferencz* nem volt jelen azon ügyben, a melyen a beperelt 40.000 korona tőke kölcsön engedélyezve lett. *Cseh Zsigmond* pedig nem lett elmarasztalva, mert nem lehetett megállapítani, hogy terheli-e és mennyiben felelősség. Az előadói javaslat nem véleményezte a per újítást. — Ezzel ellenkezően, a polgármester előterjesztésére kimondották, hogy a perújítást fogják javasolni a közgyűlésnek, azzal, hogy a dologra vonatkozólag egy jogászokból álló ad hoc bizottságot küldjenek ki.

* **Kenyeret az éhezőknek!** Nagyvárad humanus hölgyei vasárnap délután értekezletre gyűltek össze. Szép cél ültette őket a hosszú asztal mellé: »Kenyeret adni az éhezőknek!« Az értekezletet dr. *Bulyovszky* Józsefné hívta össze, az ő hívására megjelentek a következők:

Ozv. Des Echerolles Kruspér Sándorné, Ritoó Zsigmondné, Schütz Albertné, Mezey Vilma, Glatz Antalné, Grunwald Henrikné, Knapp Ferenczné, Baróthy Akosné, Schwartz Ferenczné, Laszky Arminné, özv. Stern Gyuláné, Incze Lajosné, Rothmann Jakabné, Friedländer Samuné, Krasznay F. Mari, Frankl Lázárné, Neufeld Lajosné, Ländler Ferenczné, Steiner M. Albertné, Weisz Henrikné, Rothbart Bernátné, Battig Ferenczné, ifj. Klein Miksáné, Busch Dávidné, Amigó Mórné, Reismann Jakabné, Rendes Vilmosné, Anlauf Jánosné, dr. Sarkadi Lajosné, Róz Józsefné, Sternthalné, Weisz Gáborné, Fehér Dezsőné, Giraud Vilma, özv. Giraud Ottomárné, Moskovits Mórné, Rechtené Bauer Zsófia, Szüts Izsnóné, Weiszlovits Lajosné, Frankó Endréné, dr. Várnay Ferenczné, dr. Nemes Aronné, Schwarz Mártonné, Feiler Józsefné, Lichtmann Józsefné, Steinfeld Lajosné, Weisz Henrikné, Lakatos Józsefné, Kálmán Szidorné, Helyfi Józsefné, Vértesi Andorné, Barta Ferenczné, Róz Simonné, Lukács Emilné, Markovits Sándorné, Réz Bertalanné, Szabó Ilonka, Tóth Mariska, Darvassy Lajosné, Wechsler Adolfné.

Dr. *Bulyovszky* Józsefné nyitotta meg az értekezletet s lelkes szavakkal üdvözölte a megjelenteket s felkérte dr. Dési Gézát az értekezlet céljának előadására.

Dr. *Dési Géza* ismerteti az akciót s előterjeszti, az eddigi gyűjtés 600 korona volt, melyből kifizető kenyereket osztottak ki a szegényeknek. Majd a polgármester mondott köszönetet a kezdeményezőknek, *Glatz* Antal a polgármesternének s végül bizottságokat alakítottak.

* **Huzavona a villanyossal.** A villamos vasut ügye ismét bejutott a huzavona kátyujába. Mikor az elmúlt év november végén az engedélyezési tárgyalást megtartották a kereskedelmi miniszteriumban, azt hittük, hogy most már nem fog újabb halasztást szenvedni a villamos vasut ügye. Sőt a polgármester határozott ígéretet is nyert arra nézve, hogy pár nap múlva leérkezik a tárgyalási jegyzőkönyv s arra meglehetően a város az észrevételeit. Azóta már

másfél hónap mult el s még mindég nem érkezett Nagyvárad városához semmi értesítés. A város tanácsa elhatározta, hogy feliratban megsürgeti az ügyet a kereskedelemügyi miniszternél.

* **A biharmegyei telefon.** A m. kir. posta és távirada igazgatóság részéről a következő sorok közlésére kértünk fel:

A Biharmegye területén építés alatt álló törvényhatósági távbeszélő központok rövid időn belül a forgalomnak át fognak adni.

Tájékoztatásul figyelmeztetjük a közönséget, hogy azon városi távbeszélő előfizetők, akik a törvényhatósági távbeszélőt a saját állomásuknál óhajtják igénybe venni, ezen kívánságukat a központi távbeszélő főnökségnél írásbelileg mielőbb jelentésük be, a melyben egyszersmind a megállapított évi 24 korona kapcsolási díj lefizetésére is magukat kötelezzék. Azon előfizetők pedig, akik 24 korona kapcsolási díjat nem hajlandók lefizetni, valamint a nem előfizetők is a távbeszélőt csakis a nagyvárad postahivataloknál berendezett nyilvános állomásokról vehetik igénybe s minden 5 percig tartó beszélgetésért 1 korona díjat fognak fizetni.

Nagyvárad, 1901. január 5-én.

Debreczy,

pt. felügyelő hiv. főnök.

* **Marólug és szerelem.** Sablonos czim, két rokon fogalom, melyekhez hozzáképzelnék még egy ábrándos konyhahölgyet meg egy csalfa boltos legényt vagy hűtlen hetest. A régi eset ismétlődött tegnap. *Rothmann* Ignác nagy-magyar-utcai lakosnál együtt szolgáltak *Balog Zsuzsa* 18 éves cseléd és *Marton Antal* hetes. Közös szolgálatukat közös érzelmek tették elviselhetőbbé, mindaddig, míg közbe nem lépett a szerelmek örök átka: egy új szerelem. *Balog Zsuzsa* kétségbeesve tapasztalta, hogy *Tóni* szíve nem dobog többé egy taktusra az övével, sőt valamelyik este karonfogva látta sétálni a szomszéd szakácsnéval. Ekkora hűtlenséget nem tudott elviselni a szíve s tegnap reggel 8 órakor maróluggal akart megválni hűtlen kedvesétől és a csalfa világtól. Szándéka egyelőre nem sikerült; erős belső égési sebeket szenvedett s eszméletlenül szállították be a biharmegyei kórházba. Itt ápolás alá vették s a mint magához tért, *Faludy* Soma rendőrőrmester kihallgatta. Most már bánja tettét, de alighanem későn; élet és halál közt lebeg.

* **Dajna Balogh** Bandi, jőnevű cigány gordonkás, a ki egy ízben Dankó társulatával játszott itt Váradon a Bazárban, a nyáron fülbemászó nótákat játszott *Tatán Frigyes* főherczegnek. A főherczeg most ujévi ajándékkul pompás gyémántos koronás arany mellűvel lepte meg, amit *Dajna Balogh* Bandi büszkén mutogat mindenfelé.

* **Vidéki irodalom.** Egyik jőnevű vidéki városka saját külön hetilapjának tárczarovatából közöljük a következő szemelvényeket:

Feleségem rövid, de velős asszony.

A kapukulcsok csak ritkán szoktak feltűnő változást szenvedni.

Ott ültünk egy kávéház füstös levegőjében, a miközben a kapukulcsomat kerestem.

* **Uj román politikai lap.** Szászvárosban *Activitatea* czimen új román hetilap indult meg. Szerkesztője *Bercian* Laurian, kiadója és tulajdonosa dr. *Muntean* Aurél ügyvéd. Az új lap a románok passzivitásának fölhangyását és a románoknak a parlamentben való képviseletét kívánja.

* **Uj izr. imaház.** A »nagyvárad izr. hitoktatás és jótékony egyesület« f. hó 13-án avatja fel N. Pecze-utczán épített új imaházát. Este vacsora a hitközségi népkönyha helyiségében.

* **Szeless Adorjánt elfogták.** *Szeless* Adorjánt, a Hentzi szobor ismert merénylőjét a főkapitányság tegnap délután felség sértés vádjára és a király ellen tervezett merénylet miatt eszmőri-uti lakásán letartóztatta. *Szeless* Adorjánt egykori lakásadója, özvegy *Hadházné* és leánya *Rózsa Ilona* vádoltak be a rendőrségen felség- és királlysértésért. *Szeless* azt állítja, hogy a följelentés bosszu műve. A két nő csak azért haragszik rá, mert viszonyt folytatott velük, de a mióta a felesége Párisból haza tért, *Szeless* megszakított velük minden érintkezést. Am a rendőrség a följelentők előadása folytán már régóta élénken megfigyelte *Szeless* és mindazokat, a kik társaságában voltak. És csak a mikor a följelentés adatait más gyanúkok valószínűvé tették, akkor adta csak ki a letartóztatást elrendelő végzést. *Szeless* Adorján tegnap óta a főkapitányság 7. számú czellájának lakója. A czellában aránylag elég csendesen viselkedik. Erősen tagadja a neki imputált bűntetteket és reméli, hogy csakhamar vissza nyeri szabadságát. Sokkal jobban megviselte letartóztatása feleségét, a kit *Szeless* esete, hacsak ártatlanságát be nem bizonyítja, ismét a nyomor karjaiba dönt. A rendőri főkapitányság a *Szeless* ellen folyó vizsgálatról semmiféle fölvilágosítást sem ad. A sajtóiroda is csak lakonikus jelentéssel erősíti meg *Szeless* letartóztatását.

EGYESÜLETEK

A koldusápoló-egylet közgyűlése.

A nagyvárad koldusápoló egyesület tegnap délután fél 5 órakor tartotta meg évi közgyűlését. *Palotay* László elnöke alatt jelen voltak: *Fetser* Antal, *Bereczky* Géza, dr. *Hoványi* Géza, dr. *Hoványi* Gyula, dr. *Molnár* Imre, *Just* Károly, *Halász* Gyula, dr. *Szemethy* Géza, *Sztarill* Ferencz és dr. *Schweiger* Ede. Elnök az ülés megnyitása után előterjesztette, hogy a Zeley hagyatéka kétszáz korona, *Kudelka* hagyatéka pedig 300 korona.

Az intézetbe felvett négy öreget, kilencz gyermeket. Jelenleg az összes létszám nyolcz férfi, tizenöt nő és huszonhét gyermek. (Helyeslőleg tudomásul vették.)

Fetser Antal bejelenti, hogy a pártfogók adományait, — kilenczszáz koronát — felvették. — Ugy a bibornokpüspököknek, valamint a káptalannak nagy lelkesedéssel az adományért köszönetet szavaztak. Köszönetet szavaztak még *Géczy* Gézának is, az építés körül kifejtett műszaki ellenőrzéséért és felügyeletéért.

Az építkezés költségei 37.000 forintot tesznek ki. A kerítés 1648 frt, összesen 38.648 frt. A kápolna építési költségei *Palotay* László bőkezű adományából teltek ki.

Az építés költségeire fedezetül szolgáltak: *Vinkler* József adománya 20.000 forint, bankrészvényekből 10.000 forint, a többi 8648 frt pedig a törzsvagyonból.

A jövő évi költségelirányzatra került ezután a sor. Előirányoztatott bevétel gyanánt 11899 korona 76 fillér, ugyanannyi kiadással szemben.

Sztarill Ferencz előterjesztést tett a régi épület-értékesítésére nézve. Az előterjesztés szerint két nagy utcái és egy udvari lakásra volna átalakítható. A kérdés tanulmányozására és elintézésére egy teljhatalmu bizottságot küldtek ki, melynek tagjai: dr. *Molnár* Imre, *Fetser* Antal, *Bereczky* Géza, *Palotay* László, dr. *Hoványi* Géza, dr. *Hoványi* Gyula és *Géczy* Géza.

Elhatározták, hogy az intézet épületeit 20.000 frtra biztosítják, az »Első Magyar Általános Biztosító-társulatnál« s lehetőleg kedvezményvel. Ez ügy elintézésére dr. Hoványi Gézárt kérték fel.

Kékuss Vidor egyleti tag elhunyt miatt részvétiratot intéznek premontreai rendhez. A számvizsgáló bizottságba beválasztották Schweiger Ede és Just Károly tagokat.

Ezután az ülés véget ért. Az elnököket lelkesen megéljenzették.

IRODALOM.

A Kisfaludy-társaság jelöltjei. A Kisfaludy-társaságnál jelenleg két hely van üresedésben. Az ajánlatokat e hó 31-éig kell beadni. Eddig a következőket ajánlották: Szana Tamás, Pekár Gyula, Bánóczy József, Eötvös Károly és Haraszty Gyula.

Igazságszolgáltatás.

Esküdtárszék tárgyalás. Az idei év első esküdtárszék tárgyalása e hó január 21-én lesz megtartva Milye Gyula elnöklése alatt. Az esküdteknek már kézbesítették is a meghívókat.

SPORT.

A sport-téri jégpálya megnyitása. Ma megnyílik a sport-téri jégpálya is. A látogatók tájékoztatása végett, a következő sorok közlésére kértünk fel: A sport-téri jégpálya a mai naptól a közönség rendelkezésére bocsáttatik. A jégpálya naponként 10 órától déli 12 és fél óráig, délután 2 órától 4 és fél óráig van nyitva. Férfiak és nők részére külön öltöző szobák, ruhahatárak és bufet-terem áll a közönség rendelkezésére. Jegyek felnőtt korcsolyázók részére 60 fillér, ifju korcsolyázók és nem korcsolyázók részére 30 fillér, kölcsön korcsolya egyszeri használatra 60 fillér, szánya használatra fél órára 20 fillér. Bérlet-jegyek az egész időnyire felnőtteknek 12 korona, ifju korcsolyázók és nem korcsolyázóknak 8 korona. Bérlet-jegyek a nagyváradi polgári lövész-egylet tagjai és ezek családjaikhoz tartozók részére felnőtt korcsolyázók részére 8 korona, ifju korcsolyázóknak 4 korona. A sport-téri jégpályához közlekedő egy fogatú bérkocsik díja 60 fillérben van rendőrhatalósággal megállapítva. *Rhédey-kert felügye-
lősege.*

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Kedd: Otthon. (Paulayné vendégszínházja).
Szerda: Fedora. (Paulayné fellépte).
Csütörtök: Hoffmann meséi.
Péntek: Baba.
Szombat: Baba.
Vasárnap: Ördög mátkája.

Paulayné vendégszínházja. Paulayné Adorján Berta ma, kedden és holnap lép föl vendégképpen színpadunkon. Ma Suderman nagynatású drámája, az *Otthon* Magda szerepét játssza a művésznő. A darab többi főszerepe Batizfalvy Gizella (Mariska), Benkő Jolán (Schwartzéné), Erdei Berta (Francziska), Balla Kálmán (Keller), Könyves Jenő (Ielkész), id. Sággy (Beckman), Peterdy Sándor (Schwarze) és Déry Alfréd (Vendlovsky hadnagy) kezében van. Holnap a *Fedora* czimszerepében lép föl Paulayné.

Hoffman meséi. A Balláné Csik Irén betegsége miatt elhalasztott »Hoffman meséi« csütörtökön kerül előadásra. Balláné szerepét Orley Flóra vette át, kinek Olimpia hármasszerepében nagy sikerei voltak. A bájos operettből szorgalmas próbák folynak, melyeket Pintér Imre vezet nagy gonddal.

Balla Kálmán — színigazgató. Régióta rebesgetik már, hogy Balla Kálmán, a tarsulatnak ez a kiváló tehetségű tagja színigazgatónak megy tőlünk. Győrbe pályázott s a multkor megtartott szavazás alkalmával Békés Sándor csak egy szótöbbséggel győzött Balla fölött, Békés Sándor azonban visszalépett és Győr város polgármestere tegnap előtt sürgönyileg hívta fel Balla Kálmánt, nem volna-e hajlandó a direkciót elvállalni. Balla Kálmán sürgönyileg értesítette a polgármestert, hogy az igazgatóságot elfogadja. Balla Kálmánban kiváló erőt nyer a győri színészet s ugyanannyit veszít benne Nagyvárad.

Kétszáz ezer korona a színészeknek. Egy nemesszivű, országosan ismert művészbarát nemes cselekedetéről kapunk hírt. Bölöny József, a kolozsvári nemzeti színház intendánsa, mit az A. és V. értesül, legközelebb kétszáz ezer koronás alapítványt hagy a színészegyesület javára. Ezt a szándékát az illetékes tényezőknek már tudomására is hozta. Néhány hóval ezelőtt még az volt a szándéka, hogy a budapesti új Nemzeti Színház számára ingyen telket ajánl fel, de miután a tervezési munkálatok már irányt vettek, erről a tervről lemondott, hogy az egész magyar színészet javára legyen fejedelmi bőkezűsége. Bölöny Józsefet különben felkérték az *Országos Színész Egyesület* vezető elemei, hogy vállalja el az elnöki tisztet, mely Molnár Lászlónak a kolozsvári Nemzeti Színházhoz való szerződésével a tavaszon üresedésbe kerül.

A Baba reprize. Audran gyönyörű operettjét, a Babát technikai okokból ki kellett vonni az elmúlt hét műsorából. Ma már azonban minden akadály elhárult s így a *Baba* pénteken előadásra kerül. Az igazgatóság nagyon szép díszleteket és új kosztümöket készíttetett a darabhoz. A Babát szombaton megismétlik.

MULATSÁG.

FARSANGI NAPTÁR.

Január 8. Jogászbál a Csarnokban.
Január 9., 16. és 23. Kereskedő ifjak táncestélye a Csarnokban.
Január 12. A nőegylet álarcos bálja a Fekete Sasban.
Január 13. A Kath. Legényegylet házas estélye a »Bazár« vendéglő termében.
Január 18. A »Réti Népkör« bálja.
Január 19. Protestáns bál a Csarnokban.
Január 22. Román ifjak hangversenye (táncszal egybekötve) a Zöldfában.
Január 27. A kath. kör bálja.
Febr. 17. Tűzoltó bál a Sasban.
Január 24. Román ifjak mulatsága a Zöldfa nagytermében.

Jogászbál. Csupa leendő ügyvéd, bíró, talán képviselő — ma pedig gondtalan, könnyű vértü és lábú jogász, a kinek legfőbb gondja egy sikerült jogászbál s legkevesebb gondja egy jól sikerült alapvizsga. A legfőbb gondra nézve ma fog eldőlni a válasz s tekintve, hogy a válasz hölgyektől függ, bizonyos is a kedvező siker. A városban fekete ruhás jogászok szánkáltak még tegnap is, beharangozva a bálba nem készülő papáknál, kik még mindig inga-

doztak s a bálba készülő leánykáknál, kik soha sem ingadoztak.

A beharangozásnak meg is lett az eredménye: papák, mamák, kis leányok most már unisono mondják a jelszót:

— Fel a jogászbálra!

Zenészet újonsága is lesz a jogászbálnak, Heller Béla, a Somogyi Károly társulatának kitűnő karmestere pompás »Bihari jogászcárdást« irt erre az alkalomra, melyet Miskolczy Barnáné urasszonynak ajánlott. A csárdás minden ütemében igazi jogász-tűz gyújt tánczra s a mai bemutatón bizonyára nagy sikert fog aratni.

Szóval ma este el fogják érni a Nagypiacz-tér hívei, hogy ott lesz a város központja: a Kereskedelmi Csarnokban, a jogászbál alkalmából.

A nőegylet bálja. Lázasan folynak város szerte az előkészületek a nőegylet álarcos báljára; több helyről kérdést intéztek azonban hozzánk, vajjon jelmezben vagy kalikóban fognak-e megjelenni a hölgyek? Tudakozódtunk e kérdésben s mint értesültünk, a hölgyek jelmezben lesznek. Férfiak báli öltözékben, álarcz nélkül, de esetleg jelmezben.

Román ifjak hangversenye. Január 22-én a Zöldfában Román József ügyvéd diszelnöksége alatt tartják meg a helybeli oláh ifjak rendes hangversenyüket. Közre fognak azon működői többek között Onitiu Mariska és Anna urhölgyek, valamint Popovicu Vasile, kiknek fellépését a helybeli oláh körök érdeklődéssel várják. Hangverseny után táncz. Kezdeté 9 órakor: belépti díj személyenkint négy korona, családjegy 10 korona. A tiszta jövedelem a helybeli szegénysorsu oláh ifjak felsegelésére fordítatik s ezért felülfizetéseket köszönettel fogad és hirtapilag nyugtáz a rendezőség.

ZENE ES MŰVESZET.

Zichy Géza jubileuma.

A Nemzeti Zenede tegnap este jubilaris ünnepélyt és hangversenyt rendezett a Vigadó nagytermében elnökének, gróf Zichy Gézának tiszteletére, ki immár 25 éve elnöke az intézetnek. A jubilaris hangverseny számait majdnem csak Zichy Géza szerzeményei képezték. Bevezetésül Bartay Ede királyhymuszát adta elő a konzervatórium zene- és énekkara, valamint a posta-tisztek és a Ganz-gyár dalköre, aztán Zichy Géza »Gemma« című ballejtéből egy részletet, továbbá »Dolores halála« és »Petőfi szelleme« című szerzeményeit. Zongora koncertjének 3. tételét pedig, mely pusztán balkézre van megírva, Zichy Géza adta elő zenekar kísérettel. Közben a Nemzeti zenede igazgatóválasztmányának, a tanári karnak és egyéb küldöttségek tisztelegése ment végbe. — A hangversenyt diszlakoma követte ugyancsak a Vigadóban.

Magyar képkiallítás Bukarestben.

Erdélyi Béla, a szegedi képzőművészeti egyesület igazgatója, mint ismeretes, a tavasszal kiállítás rendez Bukarestben magyar művészek munkáiból. A kiállítás helyiségeül Urech a V. A. szenátor, a magyarellenes liga ismeretes főembere, a ki a román művészeti ügyekben vezető szerepet játszik, átengedte az Atheneul Român nevű képzőművészeti palota termét. A magyar kiállítás védőjeül Erzsébet román királynét (Carmen Sylviát) nyerték meg, a ki maga is foglalkozik festőművészettel. A kiállítás április közepe táján nyílik meg, s két hónapig

marad nyitva. A román társaság nagy érdeklődéssel várja a kiállítást, mert, mint általában hangoztatják, művészeti téren nem ismernek el semmiféle nemzetiségi ellentétet. Az Atheneul palotájában már több műkiállítás volt, de a magyar tárlat lesz az első, amelyet este és éjjel villamos fényvel is látogathatnak. Erdélyi munkájában jelentékenyen támogatta Grigorescu Miklós, Románia legjobb festője, a kinek művei az idén Párisban is fölűntek. A kiállítást a képzőművészeti társulat rendezte, s anyagát már márcziusban Szegedre küldik, a honnan a műtárgyakat áprilisban szállítják Romániába.

TAVIRATOK.

Lukács Béla öngyilkossága.

Budapest, jan. 7. (Saját tud. táv.)

Lukács Béla valóságos titkos tanácsost, ma halva huzták ki Pomáz környékén a Dunából. Lukács már rég idő óta súlyos idegbajban szenvedett s e miatt a pomázi hidegvizgyógyintézetbe küldték. Gondosan örködtek felette, mert attól tartottak, hogy egy idegroham alkalmával kivégzi magát.

Vasárnap megszökött Pomázzról, minden gondos örködés dacára és a Dunába ugrott. Tegnap halázták ki holttestét, mely már alig volt felismerhető. A szerencsétlenségről azonnal értesítették sürgönyileg az elhunyt rokonait. A holttestet Pomázra szállították s onnét fogják elszállítani a családi sírboltba.

A szerencsétlen eset híre nagy szenzációt keltett annál is inkább, mert Lukácsot mindenki ismerte s közbecsülés tárgyát képezte.

A pápa a Péter-templomban.

Róma, jan. 7 (Saj. tud. táv.) A pápa ma délután fél öt órakor a Szent Péter-templomba ment, mely villamos fényben ragyogott. Az ünnepségen 20.000-nél több ember volt jelen. A szent atyát, a kit 20 bibornok kísért, lelkesült óvációkban részesítették. Midőn a pápa megjelent, Tedeumot celebráltak. Áldásosztás után ő Szentsége megújuló lelkes óvációk között negyedhatkor visszatért lakosztályába.

Keglevich és a Magyar színház.

Budapest, jan. 7. (Saját tud. táv.) A »Magyar Szó« értesülése szerint Keglevich intendáns tárgyal a Magyar színház igazgatójával, hogy hetvenezer forint kifizetésével évi tizenkétezer forint bérrel átveszi a Magyar színház igazgatóságát. A Magyar Színház ma e hirt megczáfolta.

A Zichy-jubileum.

Budapest, jan. 7. (Saját tud. táv.) Zichy Géza jubileumán Wlassics Gyulán és Zsilinszky-n kívül a legelőkelőbb férfiak vettek részt.

Óriási hideg Mármarosban.

Mármaros-Sziget, január 7. E hó 4-én Mármaroszigeten 25 foknyi volt a hideg, Körösmezőn azonban már 35 fok Celsius. Az egész vármegyében megelőzőleg folyvást egész napokon esett a hó. A folyók mind befagytak. (M. T. I.)

Lopás a postán.

Mármarosziget, jan. 6. Itt tegnap a postán szenzációs lopás történt. Szaniszlauszból 2000 koronás pénzeslevél érkezett Káhn Mechel kereskedő címére. Veréb András levélhordó, a kinek a pénzeslevél kézbesítés végett kiadatott, a levelet ellopta és azonnal czivilruhát öltött; este még mulatott a Fehér-ló korcsmában, azután azonban nyomtalanul eltűnt. Azt gondolták, hogy Amerika felé veszi útját, mert egyik bátyja már rég túl van a tengeren s ezzel az utóbbi időben sűrű levelezésben volt. De a sikkasztó levélhordó messze nem szökhett, mert a rendőrség sürgős intézkedésére a szatmári rendőrség ma elfogta. A lopott pénzből 800 koronát már elköltött a sikkasztó. (M. T. I.)

A kínai háború.

London, jan. 7. A Times-nak jelentik Pekingből tegnapi: A pétervári kínai követ felhatalmadást nyert, hogy tegyen erőfeszítéseket az orosz-kínai egyezmény revíziójának kieszközlésére. Ugyanannak alapnak jelentik Sanghaiból e hó 5-éről: Uchtomszki herceg holnap Európába utazik, miután misszióját — a mint látszik — sikerrel befejezte.

London, jan. 7. A Standardnak jelentik Sanghaiból tegnapi: Singafui kínai jelentések szerint Tungfuszang 14.000 főnyi seregében Kujucsau mellett, a Kansu tartományban lázadás tört ki. (M. T. I.)

Választások Kolozsváron.

Kolozsvár, jan. 7. (Saját tudósítónktól.) A városi képviselőválasztások tegnap délután oltak le, az eredményt csak késő éjjei lehetett megtudni. Két kerületben a kormánypárt győzött, kettőben az ellenzék. Huszonnyolcz városi képviselő közül 13 szabadelvű párti és 15 ellenzéki. Feilitzsch Artur báró országgyűlési képviselőt pártkülönbség nélkül óriási többséggel megválasztották városi képviselővé.

Ellopott postaszakok.

Róma, január 6. Az e hó 4-én a turin-római vonal egyik vonatán történt postalopás alkalmával egy Párisból Palermóba menő, hét levelet tartalmazó postaszak és egy New-Yorkból és Bostonból Nápolyba menő négy ajánlott levelet tartalmazó postaszak, végül egy New-Yorkból Palermóba menő, körülbelül 500 közönséges levelet tartalmazó postaszak tűnt el. Az illető kocsiiban voltak a maltai hajórajnak szánt levelek is. Az ellopott levelek értékét néhány ezer frankra becsülik. (M. T. I.)

A búrok szabadságharcza.

Fokváros, jan. 6. A benszülötteknek még meg nem erősített jelentése szerint 100 ember keresztül ment Clamvillaim kerületen és Malmesbury felé vonult. Bizonytalan, vajjon ezek búrok, vagy benszülött farmerok voltak. (M. T. I.)

Kelch Jenő és Társa

Tőzsdéi jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsdé.

	Budapest, január 7.
Osztrák hitel	669 75
Magyar hitel	674
Allamvasut	672
Rimamurányi	472
Magyar jelzálog	429
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, január 7.

Buza októberre	7.75
Buza áprilista	7.62
Tengeri	4.95
Rozs ápr.	7.40
Zab ápr.	5.98
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. január 7-én.

Magyar aranyjáradék 4%	117 50
Magyar koronajáradék	92 35
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,75%	120
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,10%	100
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	92
Italmérségi jog megváltási kötvény	98 85
Horvát-szlavónföldtehermentesítési kötvény	93 50
Magyar nyeresémsorsjegyek-kölcsön	166 85
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	140
Osztrák járadék papírban	98 15
Osztrák járadék ezüstben	98
Osztrák járadék aranyban	117 15
Osztrák korona járadék	98 25
Osztrák államsorsjegyek	188
Osztrák magyar bank részvény	16 95
Magyar hitelbankrészvény	673
Osztrák hitelintézet részvény	671 75
Párisi vista	95 80
20 frankos arany (Napoleon d'or)	19 13
Németbirodalmi márka	117 60
London vista	240 40
20 márkás arany	23 52

Szigligeti- Színház.

Folyószám 85.

Idénybérlet 83 sz.

Nagyváradon, kedden, 1901. jan. 8-án

OTTHON.

Színmű.

SZEMÉLYEK:

Schwarze, nyug. alezredes	Peterdy Sándor
Magda) első házasságbeli	P. Adorján Berta
Mariska) leányai	Batizfalvi
Auguszt, második neje	Benkő Jolán
Vendlovsky Francziska, Aug. testvére	Erdei Berta
Hefterdink, lelkész	Könyves Jenő
Vendlovsky Miksa, hadnagy	Deésy Alfréd
Dr. Keller, kormánytanácsos	Balla Kálmán

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap szerdán, január 9-én:

FEDORA.

Színmű.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Felhívás

a helybeli t. cz. kereskedők és iparosokhoz!

Alulirt társvállalkozók ezennel felhívjuk mindazon t. cz. kereskedő és iparos urakat, kiknek a színház, bazár, diszletraktár és kir. Tábla építési vállalatunk ellen netalán követelésük van s erről számlát még be nem nyújtottak volna, hogy azt **hó 26-ig** hozzánk, — illetve építési irodánkba (Bazár-épület) annál is inkább benyújtani sziveskedjenek, mivel később beérkező számlák, a most folyamatban levő leszámolásunknál figyelembe nem lesznek vehetőek.

Nagyvárad, 1901. január 8-án.

Rimanóczy Kálmán,
Guttman József,
Rendes Vilmos.

A
„TISZANTUL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap.
Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken 6

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkészi hivatalok számára egyházhatósággal jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak } anyakönyve, diósgyőri
Egybekeltek } papíron.
Meholtak }
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.

Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsátó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papíron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők

a Szent Vincze intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harca. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezércikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Liliomszálak, füzve 3 kor.

Csarnok. 3 korona.

Szent Halmok. 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László

nyomda részvénytársaság

elvéllal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hirlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok, körlevelek, falragaszok, hirdetménye, részvények, árjegyzékek, jegyzőkönyvek, pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, étlapok, meghívók, szinlapok, egyházi és mindennemű hivatalos nyomtatványok, névjegyek, tánczrendek, palaczkfeliratok, sorsjegyek, gyászjelentések, levélpapírok és borítékok, valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkészi hivatalok számára főhatósággal jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvákról.
2. Megtértek jegyzéke.
3. Hitehagyottak jegyzéke.
4. Elvált házások jegyzéke.
5. Szerződés szerinti vagy házasságok jegyzéke.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.
9. Kereszteltek }
10. Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
11. Meholtak } papíron.

12. Bevételi }
13. Kiadási } számadás-ívek.

14. Adósok jegyzéke.

15. Kereszteltek }
16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
17. Meholtak }

18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.

19. Iskolai jelentés.

20. Jelentés a templompénztár számadásairól.

21. Kereszteltek }
22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.
23. Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.

Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.